

Sygn. akt III AUa 33/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 kwietnia 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jolanta Hawryszko
Sędziowie:	SSA Barbara Białecka (spr.) SSA Anna Polak
Protokolant:	St. sekr. sąd. Elżbieta Kamińska

po rozpoznaniu w dniu 18 kwietnia 2018 r. w Szczecinie

sprawy H. S.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o wyłączenie z ubezpieczenia społecznego rolników

na skutek apelacji ubezpieczonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 30 września 2016 r. sygn. akt VI U 1474/16

oddala apelację.

SSA Barbara Białecka SSA Jolanta Hawryszko SSA Anna Polak

Sygn. akt III AUa 33/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 29 marca 2016 roku Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Rolników na podstawie art. 36 ust. 1 pkt 1 oraz art. 3a.1, 5a, 7 i 16 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników wobec H. S. w zakresie ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego i macierzyńskiego i ubezpieczenia emerytalno – rentowego - poczynając od dnia 14 marca 2016 roku. W uzasadnieniu zaskarżonej decyzji organ rentowy wskazał, że H. S. ubezpieczeniu społecznemu rolników podlegał od dnia 25 stycznia 2016 roku, a więc nie spełnił warunku nieprzerwanego podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników przez okres co najmniej 3 lat przed wznowieniem prowadzenia działalności gospodarczej w dniu 14 marca 2016 roku.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł H. S., który wskazał, że na gruncie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej z 2.07.2004 roku można zawiesić działalność na okres od jednego m-ca do dwóch lat. Ustawa z 2

maja 2004 roku natomiast mówi o konieczności 3 lat ubezpieczenia rolniczego przed rozpoczęciem prowadzenia działalności gospodarczej, nie zaś przed jej wznowieniem. Podniósł także, iż organ rentowy po raz kolejny sfałszował decyzję o okresach ubezpieczenia społecznego rolników.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Organ rentowy przywołał kolejno wszystkie okresy podlegania przez odwołującego ubezpieczeniu społecznemu rolników oraz okresy ustania tego ubezpieczenia w związku z bądź to podejmowaniem prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, bądź to z zawieszaniem prowadzenia. Podniósł, iż do P. Terenowej KRUS w G. wpłynął wniosek (...)1 o wpis do (...), dotyczący wznowienia prowadzenia działalności poczynając od 14 marca 2016 roku.

Wyrokiem z 6 października 2016 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie.

Podstawę rozstrzygnięcia stanowił następująco ustalony stan faktyczny i rozważania prawne.

H. S. od 1997 roku prowadzi okresowo pozarolniczą działalność gospodarczą o profilu krawiectwo. Od dnia 1 stycznia 1991 roku podlegał on z mocy ustawy ubezpieczeniu społecznemu rolników w okresach, w których nie prowadził działalności gospodarczej i spełniał warunki określone w art. 7 i 16 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (t.j. Dz.U. z 2013r.poz.1403). Sąd Okręgowy ustalił, że są to następujące okresy:

- od 01 stycznia 1991 roku do 31 sierpnia 1994 roku
- od 01 stycznia 1995 roku do 30 września 2006 roku
- od 20 grudnia 2006 roku do 31 marca 2007 roku
- od 27 kwietnia 2007 roku do 30 czerwca 2007 roku
- od 01 lutego 2008 roku do 30 czerwca 2008 roku
- od 01 sierpnia 2008 roku do 30 czerwca 2009 roku
- od 01 sierpnia 2009 roku do 14 października 2009 roku
- od 23 grudnia 2009 roku do 21 marca 2010 roku
- od 29 kwietnia 2010 roku do 23 maja 2010 roku
- od 29 kwietnia 2010 roku do 23 maja 2010 roku
- od 30 lipca 2010 roku do 19 października 2010 roku
- od 28 grudnia 2010 roku do 31 stycznia 2011 roku
- od 01 kwietnia 2011 roku do 31 maja 2011 roku
- od 04 lipca 2011 roku do 10 października 2011 roku
- od 28 grudnia 2011 roku do 28 maja 2012 roku
- od 07 stycznia 2013 roku do 10 czerwca 2013 roku
- od 05 lipca 2013 roku do 7 sierpnia 2013 roku,
- od 01 maja 2014 roku do 22 sierpnia 2014 roku,

Decyzją z dnia 15 maja 2014 roku Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (...) na podstawie art. 36 ust. 1 pkt 1 oraz art. 7 i 16 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz.1403) stwierdził, że H. S. podlega ubezpieczeniu społecznemu rolników i ma obowiązek opłacania składek na ubezpieczenie wypadkowe, chorobowe i macierzyńskie, emerytalno-rentowe od dnia od dnia 1 maja 2014 roku.

Decyzją z dnia 28 sierpnia 2014 roku Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (...) na podstawie art. 36 ust. 1 pkt 1 oraz art. 3a.1, 5a, 7 i 16 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników ubezpieczonego H. S. w zakresie ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego i macierzyńskiego i ubezpieczenia emerytalno – rentowego poczynając od dnia 22 sierpnia 2014 roku.

Wyrokiem z dnia 10 lutego 2015 roku, w sprawie o sygn. VIIU 2176/14 Sąd Okręgowy w Szczecinie oddalił odwołania ubezpieczonego, natomiast wyrokiem z dnia 4 lutego 2016 roku Sąd Apelacyjny w Szczecinie oddalił apelację ubezpieczonego od tego wyroku (sygn. III AUa 418/15).

Sąd I instancji ustalił, że Prezes Kasy Rolniczego ubezpieczenia społecznego kolejno:

- decyzją z dnia 09 lutego 2015 roku objął ubezpieczonego ubezpieczeniem rolniczym od dnia 22 grudnia 2014 roku, tj. od momentu ponownego zawieszenia działalności gospodarczej;

- decyzją z dnia 29 kwietnia 2015 roku wyłączył ubezpieczonego z ubezpieczenia rolniczego od dnia 13 kwietnia 2015 roku, tj. od momentu wznowienia działalności gospodarczej (ubezpieczony odwołał się od tej decyzji, sprawa jest w toku w Sądzie Okręgowym w Szczecinie pod sygn. VI U 1130/16 – termin publikacji wyroku 26.10.2016 roku);

- objął ubezpieczonego ubezpieczeniem rolniczym od dnia 2 czerwca 2015 roku, tj. od momentu ponownego zawieszenia działalności gospodarczej;

- decyzją z dnia 31 lipca 2015 roku wyłączył ubezpieczonego z ubezpieczenia rolniczego od dnia 08 lipca 2015 roku, tj. od momentu wznowienia działalności gospodarczej (wyrokiem z dnia 26.04.2016 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie oddalił odwołanie od ww. decyzji w sprawie VIIU 1121/15, obecnie sprawa jest na etapie postępowania apelacyjnego);

- decyzją z dnia 26 października 2015 roku objął ubezpieczonego ubezpieczeniem rolniczym od dnia 2 października 2015 roku, tj. od momentu ponownego zawieszenia działalności gospodarczej;

- decyzją z dnia 10 grudnia 2015 roku wyłączył ubezpieczonego z ubezpieczenia rolniczego od dnia 18 listopada 2015 roku, tj. od momentu wznowienia działalności gospodarczej (ubezpieczony odwołał się od tej decyzji, sprawa jest w toku w Sądzie Okręgowym w Szczecinie pod sygn. VI U 1330/16 – termin publikacji wyroku 26.10.2016 roku);

- na podstawie zgłoszenia do ubezpieczenia społecznego rolników z dnia 26 stycznia 2016 roku decyzją z dnia 10 lutego 2016 roku objął ubezpieczonego ubezpieczeniem rolniczym od dnia 25 stycznia 2016 roku, tj. od momentu ponownego zawieszenia działalności gospodarczej;

Ubezpieczony z dniem 14 marca 2016 roku wznowił prowadzenie działalności gospodarczej.

Sąd Okręgowy ocenił, że odwołanie ubezpieczonego jest bezzasadne. Wskazał, że przedmiot sporu sprowadzał się do oceny, czy ubezpieczony w okresie objętym zaskarżoną decyzją winien podlegać ubezpieczeniu społecznemu rolników, czy też z uwagi na okresowe prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej powinien być objęty ubezpieczeniem społecznym z mocy ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych.

Sąd I instancji wskazał, mając na uwadze treść zaskarżonej w niniejszej sprawie decyzji, że spór sprowadzał się do ustalenia, czy zasadnym było wyłączenie powoda z ubezpieczenia społecznego rolników w związku z ponownym wznowieniem działalności gospodarczej od 14 marca 2016 roku.

Sąd Okręgowy powołał treść przepisu art. 5a ust. 1 i 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Wskazał, że z informacji uzyskanych z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej wynika, że H. S. wznowił działalność gospodarczą z dniem 14 marca 2016 roku, poprzednio natomiast zgłoszony był do ubezpieczenia społecznego rolników od dnia 25 stycznia 2016 roku. Ponadto wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 4 lutego 2016 roku ubezpieczony został prawomocnie wyłączony z ubezpieczenia społecznego rolników od dnia 22 sierpnia 2014 roku. Natomiast pomiędzy 22 sierpnia 2014 roku a 14 marca 2016 roku, niewątpliwie nie upłynęły pełne 3 lata, nawet gdyby przyjąć, że już 23 sierpnia 2014 roku ubezpieczony ponownie zostałby tym ubezpieczeniem objęty, a ponownie wyłączony dopiero zaskarżoną decyzją.

Sąd I instancji nie podzielił poglądu powoda, że również w okresie prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej powinien być objęty ubezpieczeniem społecznym rolników, bowiem była ona od wielu lat jedynie zawieszana i wznawiana, nie była natomiast prowadzona od nowa. Sąd orzekający wyjaśnił, że ustawodawca w art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników wskazał, jakie przesłanki należy spełnić, aby móc prowadzić pozarolniczą działalność gospodarczą i być nadal objętym ubezpieczeniem społecznym rolników. W myśl art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, należy spełnić przesłankę nieprzerwanego podlegania przez co najmniej 3 lata ubezpieczeniu społecznemu rolników zanim rozpocznie się prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej lub rozpocznie współpracę przy prowadzeniu tej działalności, przy spełnieniu pozostałych przesłanek, o których mowa w art. 5a ust.1 punkt od 1 do 5 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Ubezpieczony przed wznowieniem pozarolniczej działalności nie podlegał natomiast nieprzerwanie przez okres co najmniej 3 lat ubezpieczeniu społecznemu rolników, o czym była już mowa wyżej.

W dalszej kolejności Sąd I instancji wyjaśnił, że normy prawa ubezpieczeń społecznych mają charakter bezwzględnie obowiązujący. Abstrahują od indywidualnych i koniunkturalnych interesów ubezpieczonych. Przepisy dotyczące ubezpieczeń społecznych powinny być wykładane ściśle, co oznacza prymat dyrektyw wykładni językowej względem pozostałych metod wykładni. Prawo ubezpieczeń społecznych jako odrębna gałąź prawa nie odwołuje się również do zasad współżycia społecznego. Dlatego niemożliwe jest wartościowanie sytuacji prawnej ubezpieczonego w odniesieniu do czynnika słuszności. Podleganie ubezpieczeniu społecznemu ma charakter przymusowy i powszechny. Spełnienie warunków opisanych w normie prawnej prowadzi do objęcia ubezpieczeniem.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy zważył, że przeświadczenie wnioskodawcy, że spełnia warunek „ciągłości trzech lat przed rozpoczęciem prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej” nie ma znaczenia przy zastosowaniu powołanych wyżej przepisów ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. W rezultacie za prawidłowe należało uznać, że w okresie od 14 marca 2016 roku wnioskodawca nie podlegał rolniczemu ubezpieczeniu społecznemu. Zależności występujące między powszechnym i rolniczym ubezpieczeniem społecznym są klarowne. Należy uwzględnić, że rolniczy model ubezpieczenia ma charakter subsydiarny. Świadczy o tym art. 7 ust. 1 i art. 16 ust. 3 ustawy 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników. Przepisy te przewidują, że rolnicze ubezpieczenie emerytalno - rentowe, wypadkowe, chorobowe i macierzyńskie nie ma zastosowania, gdy rolnik lub domownik podlega innemu ubezpieczeniu społecznemu. Jedyne wyjątek od tej reguły przewidziano w przepisie art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Z uwagi na to, że ma on charakter normy szczegółowej nie może być rozszerzająco interpretowany. Przepis ten konsekwentnie przyjmuje, że wybór rolniczego ubezpieczenia społecznego uzależniony jest od uprzedniego stażu w ubezpieczeniu społecznym rolników. Spełnienie tej przesłanki zakłada istnienie sekwencyjności zdarzeń. Najpierw muszą zaistnieć podstawy do objęcia ubezpieczeniem społecznym rolników, a dopiero następnie ma nastąpić rozpoczęcie prowadzenia działalności pozarolniczej. Pomędzy tymi granicznymi zdarzeniami rolnik powinien podlegać nieprzerwanie ubezpieczeniu przez okres przynajmniej 3 lat. Dodatkowo Sąd Orzekający wyjaśnił, że ubezpieczenie rolnicze nie może zostać przerwane. Niezachowanie tego warunku oznacza, że rolnik obowiązany jest ponownie zbierać trzyletni okres warunkujący wybór rodzaju ubezpieczenia. Gramatyczna wykładnia przepisu art. 5a ust. 1 ustawy upoważnia do postawienia tezy, że trzyletni staż ubezpieczenia rolniczego powinien przypadać bezpośrednio przed dniem rozpoczęcia działalności gospodarczej. Restrykcyjny wymiar regulacji zawartej w art. 5a ustawy przejawia się w tym, że wystąpienie innego tytułu ubezpieczenia nie oznacza wyłącznie ustania ubezpieczenia

rolniczego. Na gruncie tego przepisu dochodzi w tym przypadku do przewartościowania przesłanki posiadania co najmniej 3 letniego nieprzerwanego okresu ubezpieczenia. Rolnik, aby skorzystać z dobrodziejstwa art. 5a ust. 1 ustawy, będzie zobowiązany ponownie uzbierać trzyletni staż ubezpieczeniowy. Sąd Okręgowy uznał, że sytuacja taka zachodzi w przedmiotowej sprawie, co prawidłowo ustalił organ rentowy w zaskarżonej decyzji.

Z powyższym wyrokiem nie zgodził się ubezpieczony, który domagał się jego uchylenia w całości oraz uchylenia poprzedzającej go decyzji o ustaniu ubezpieczenia społecznego rolniczego.

W uzasadnieniu ubezpieczony wskazał, że podlega ubezpieczeniu społecznemu rolników od 1984 r., a działalność gospodarczą prowadzi od 15 grudnia 1997 r. W okresie prowadzenia działalności ubezpieczony składał wnioski o zawieszenie i wznowienie działalności gospodarczej, a pomiędzy wnioskami nie upłynął okres 3 lat.

W treści apelacji H. S. wskazał również m.in., że KRUS od lat fałszuje dokumenty o ustaniu jego ubezpieczenia rolniczego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonego nie zasługiwała na uwzględnienie.

Wbrew zarzutom podnoszonym w apelacji, Sąd I instancji wydał trafne rozstrzygnięcie znajdujące uzasadnienie w całokształcie sprawy oraz w treści obowiązujących przepisów. Sąd Apelacyjny w całości podzielił ocenę materiału dowodowego, która jest pełna i odnosi się do wszystkich zagadnień poruszanych przez ubezpieczonego, zaaprobował ustalenia Sądu Okręgowego, jak też ocenę prawną. W stosowanej przez Sąd Okręgowy procedurze nie ma żadnych uchybień procesowych, a zarzuty apelacji w istocie stanowią jedynie polemikę z oceną Sądu I instancji.

W pierwszej kolejności podkreślić należy, że art. 5a ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 277) w brzmieniu z dnia 1 lipca 2005 r. stawia rolnikowi zamierzającemu rozpocząć prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej warunek nieprzerwanego podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników przez co najmniej 3 lata przed rozpoczęciem tej działalności w celu pozostania w systemie ubezpieczeń społecznych rolników (zgodnie z ust. 2 pkt 1 za rozpoczęcie prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej uznaje się także wznowienie wykonywania działalności, której prowadzenie okresowo zawieszono). Jednocześnie należy mieć na względzie, że choć istotnie wymóg posiadania 3 lat nieprzerwanego podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników został wprowadzony nowelizacją ustawy z dnia 2 maja 2004 r. (Dz.U. z 2004 nr 91 poz. 873), to w niniejszej sprawie fakt ten pozostaje bez znaczenia, bowiem treść przepisu art. 5a, stanowiącego podstawę niniejszego rozstrzygnięcia, nie ulegała zmianom od 1 lipca 2011 r. Z punktu widzenia obowiązywania prawa dla podstawy materialnej wyroku istotny jest moment zaistnienia zdarzenia prawnego, a więc jako że postępowanie dotyczy decyzji KRUS z dnia 29 marca 2016 r., zaś decyzja odnosi się do okresu od 25 stycznia 2016 r. Sąd Okręgowy przyjął prawidłową podstawę prawną.

Sąd Apelacyjny wskazuje, że ubezpieczony zdaje się mylnie pojmować subsydiarność rolniczego modelu ubezpieczenia społecznego. Stosownie do treści art. 7 ust. 1 i art. 16 ust. 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, rolnicze ubezpieczenie emerytalno-rentowe, wypadkowe, chorobowe i macierzyńskie nie ma zastosowania, gdy rolnik lub domownik podlega innemu ubezpieczeniu społecznemu. Jedyne zaś wyjątek od tej reguły przewidziano w przepisie art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Z uwagi na to, że ma on charakter normy szczegółowej nie może być rozszerzająco interpretowany. Przepis ten konsekwentnie przyjmuje, że wybór rolniczego ubezpieczenia społecznego uzależniony jest od uprzedniego stażu w ubezpieczeniu społecznym rolników. Spełnienie tej przesłanki zakłada istnienie sekwencyjności zdarzeń. Najpierw muszą zaistnieć podstawy do objęcia ubezpieczeniem społecznym rolników, a dopiero następnie ma nastąpić rozpoczęcie prowadzenia działalności pozarolniczej (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2005 r., II UK 41/05, OSNP 2006, nr 15-16, poz. 250). Pomiedzy tymi granicznymi zdarzeniami rolnik powinien podlegać nieprzerwanie ubezpieczeniu przez okres przynajmniej 3 lat. Dodatkowo nie można pominąć, że ubezpieczenie rolnicze nie może zostać przerwane. Niezachowanie tego warunku oznacza, że rolnik obowiązany jest ponownie „uzbierać” trzyletni okres warunkujący wybór rodzaju ubezpieczenia. Zatem wykładnia art.

5a ustawy wskazuje wyraźnie, że 3-letni staż ubezpieczenia rolniczego powinien przypadać bezpośrednio przed dniem rozpoczęcia (wznowienia) pozarolniczej działalności gospodarczej, co też konsekwentnie wskazuje orzecznictwo (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 maja 2008 r., II UK 304/07, z dnia 3 grudnia 1998 r., II UKN 343/98, OSNAPiUS 1999, Nr 2, poz. 74, wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 6 lutego 2001 r., III AUa 935/00, OSA 2001, Nr 9, poz. 33).

Z powyższego wynika więc, że skoro ubezpieczony wznowił prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej od dnia 14 marca 2016 r., co pozostaje bezsporne, zaś wcześniej nie podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników w wymiarze co najmniej 3 lat bez przerwy, nie spełnił jednej z przesłanek koniecznych dla dalszego podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników. W tej sytuacji zbędne staje się badanie spełnienia pozostałych przesłanek wymaganych przez art. 5a, gdyż tylko ich łączne spełnienie warunkuje możliwość ubiegania się o pozostanie w systemie ubezpieczenia rolniczego.

Na marginesie Sąd Apelacyjny zaznacza, że ubezpieczony w apelacji w istocie nie sformułował merytorycznych zarzutów dotyczących czy to ustaleń faktycznych, czy to ocen prawnych, zaś ograniczył się jedynie do wskazania dlaczego takie rozstrzygnięcie jest dla niego krzywdzące. Sąd drugiej instancji musiał samodzielnie dokonać jurydycznej oceny dochodzonego żądania i skonfrontować ją z zaskarżonym orzeczeniem oraz stojącymi za nim motywami. Sąd Apelacyjny pozostawił poza obszarem rozważań nielogiczne, czy odbiegające od meritum sprawy wywody apelującego.

Podsumowując zatem, ubezpieczony nie wykazał, że spełnia przesłankę podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników przez co najmniej 3 lata przed wznowieniem działalności gospodarczej w dniu 14 marca 2016 r., co oznacza, że wyłączenie go z tego ubezpieczenia z powyższym dniem było prawidłowe. Tylko bowiem w sytuacji, gdyby H. S. spełniał warunki określone w art. 5a ust. 1 z zastrzeżeniem ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, mógłby on w dalszym ciągu podlegać ubezpieczeniu społecznemu przewidzianemu w ustawie, a jednocześnie prowadzić pozarolniczą działalność gospodarczą.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację.

SSA Barbara Białecka SSA Jolanta Hawryszko SSA Anna Polak